

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 2, 8, 17, 19, 22, 25, 27, 31,
35, 46, 51, 52, 55, 57, 58, 82, 86, 91, 92, 93, 94, 95, 96 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR
ĮSTATYMO PAPILDYMO 82¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO NR. XIV-545 16 IR 17
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ
PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-327 2 IR 4
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS PIRKIMŲ,
ATLIEKAMŲ VANDENTVARKOS, ENERGETIKOS, TRANSPORTO AR PAŠTO
PASLAUGŲ SRITIES PERKANČIŲJŲ SUBJEKTŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-328
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ
VANDENTVARKOS, ENERGETIKOS, TRANSPORTO AR PAŠTO PASLAUGŲ
SRITIES PERKANČIŲJŲ SUBJEKTŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-328 2, 29, 31, 34, 37, 39, 48,
49, 63, 66, 68, 90, 94, 99, 101, 102, 114 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO
PAPILDYMO 90¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO NR. XIV-546 12 IR 13 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS KELIŲ PRIEŽIŪROS IR
PLĖTROS PROGRAMOS FINANSAVIMO ĮSTATYMO NR. VIII-2032 9 IR 9¹
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 pakeitimo įstatymo (toliau – Įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 2, 8, 17, 19, 22, 25, 27, 31, 35, 46, 51, 52, 55, 57, 58, 82, 86, 91, 92, 93, 94, 95, 96 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 82¹ straipsniu įstatymo Nr. XIV-545 16 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-327 2 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo Nr. XIII-328 pakeitimo įstatymo (toliau – Projektas), Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo Nr. XIII-328 2, 29, 31, 34, 37, 39, 48, 49, 63, 66, 68, 90, 94, 99, 101, 102, 114 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 90¹ straipsniu įstatymo Nr. XIV-546 12 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 9 ir 9¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektai (toliau – Įstatymų projektai) parengti atlikus viešųjų pirkimų sistemos poveikio vertinimą, kuriuo buvo siekiama įgyvendinant Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje įvardintus tikslus, susijusius su viešųjų pirkimų sistemos efektyvinimu, išsiaiškinti viešųjų pirkimų sistemos ypatumus ir priimti reikiamus sprendimus dėl jos tobulinimo, kurie galėtų padėti efektyviau vykdyti viešuosius pirkimus ir pasiekti geresnių rezultatų.

Ekonomikos ir inovacijų ministerija, vertindama viešųjų pirkimų sistemą, analizavo Europos Komisijos ir Viešųjų pirkimų tarnybos skelbiamus duomenis, rengė viešąją konsultaciją, kurios metu buvo organizuoti susitikimai ir diskusijos su savivaldybių, didžiųjų perkančiųjų organizacijų, mažesnių perkančiųjų organizacijų, asociacijų, finansinę paramą administruojančių institucijų, tiekėjų atstovais, taip pat skelbtos perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų apklaustos.

Gauti rezultatai parodė, kad Įstatymo pakeitimas, kuris dažniausiai nurodomas kaip tinkamas viešųjų pirkimų sistemos efektyvumui pagerinti, nėra pagrindinė priemonė Vyriausybės suformuluotiems tikslams pasiekti. Nors perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų atstovai, paklausti, su kokiais sunkumais susiduria, vykdydami viešuosius pirkimus, ir kaip juos būtų galima pagerinti, pirmiausia mini įstatymo nuostatų keitimą, tačiau nuodugniau aiškinantis, ką reikėtų tobulinti, dažniausiai nurodo, kad pirkimų dalyviams labiausiai trūksta standartinių dokumentų, tipinių sutarčių sąlygų ir aktyvesnės Viešųjų pirkimų tarnybos pagalbos.

Intensyvios ir išsamios diskusijos padėjo identifikuoti tas viešųjų pirkimų sistemos sritis, kurioms reikia skirti papildomą dėmesį siekiant geresnių viešųjų pirkimų rezultatų ir kokybiškesnių viešųjų paslaugų vartotojams:

- viešieji pirkimai orientuoti į pirkimo procedūras, o ne galutinį rezultatą;
- tiekėjai neišnaudoja esamų galimybių savo produktus ar paslaugas pasiūlyti viešajam sektoriui.

Esminiai veiksmai, reikalingi minėtoms sritims tobulinimui, nurodyti Ekonomikos ir inovacijų ministerijos parengtame ir paskelbtame dokumente „Viešųjų pirkimų problematika ir kryptys“ ir yra daugiau susiję su viešųjų pirkimų politikos įgyvendinimu.

Įstatymų projektais siekiama padėti spręsti kai kurias praktines problemas, palengvinanti pirkimų vykdymą perkančiosioms organizacijoms ir perkantiesiems subjektams, skatinanti aktyvesnį tiekėjų dalyvavimą pirkimuose, stiprinti vidaus kontrolės sistemas perkančiosiose organizacijose, užtikrinti tinkamą viešųjų pirkimų politikos įgyvendinimą.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektų iniciatorė – Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. Įstatymų projektus parengė Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Viešųjų pirkimų politikos skyriaus (vedėja – Aurelija Ylė, tel. 8 611 13 021, el. p. aurelija.yle@eimin.lt) patarėja Dovilė Šacikauskė, tel. 8 652 84 691, el. p. dovile.sacikauske@eimin.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – Įstatymas) 6 straipsnyje išvardinti specialūs atvejai, kada atliekant paslaugų pirkimus Įstatymo reikalavimai netaikomi.

Įstatyme (Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatyme Nr. XIII-328 (toliau – KS įstatymas) nustatyta pareiga, išskyrus tam tikrus atvejus, perkančiosioms organizacijoms pirkimo procedūroms atlikti sudaryti viešojo pirkimo komisiją (toliau – Komisija). Komisija gali būti nesudaroma mažos vertės pirkimų procedūroms, pagal preliminarąją sutartį atliekamoms atnaujinto tiekėjų varžymosi procedūroms, dinaminės pirkimo sistemos pagrindu atliekamo kiekvieno konkretaus pirkimo procedūroms atlikti. Nusprendusi sudaryti Komisiją mažos vertės pirkimui perkančioji organizacija į jos sudėtį turi įtraukti asmenį, turintį pirkimų specialisto pažymėjimą. Atkreiptinas dėmesys, kad asmuo gali būti ne tik viešojo pirkimo komisijos narys, kuris priima sprendimus, bet ir stebėtojas, sekretorius, ekspertas, tačiau šie asmenys nedalyvauja sprendimų priėmimo procese.

Įstatymo 20 straipsnyje įtvirtinti bendri informacijos konfidencialumo reikalavimai pirkimuose. Taip pat įtvirtinta pareiga perkančiajai organizacijai, turint abejonių dėl tiekėjo pasiūlyme nurodytos informacijos konfidencialumo, kreiptis į tiekėją, kad jis įrodytų, kodėl jo

nurodyta informacija yra konfidenciali. Tiekėjas tokius įrodymus turi pateikti per perkančiosios organizacijos nustatytą ne trumpesnę kaip 5 darbo dienų terminą.

Pagal Įstatymo 72 straipsnio 3 dalį (KS įstatymo 80 straipsnio 2 dalį), perkančioji organizacija, vykdydama supaprastintus pirkimus, socialinių ir kitų specialiųjų paslaugų tarptautinio pirkimus ar tarptautinius pirkimus, kai pirkimą neišvengiamai būtina atlikti itin skubiai, neskelbiamų derybų būdu gali nesilaikyti neskelbiamų derybų etapams taikomų ir kitų pirkimo procedūroms bei pirkimo sutarties turiniui nustatytų reikalavimų.

Įstatymo 21 straipsnyje (KS įstatymo 33 straipsnyje) įtvirtinta pareiga perkančiosioms organizacijoms reikalauti, kad jos ar pagalbinės pirkimų veiklos paslaugų teikėjo darbuotojai, pirkimo iniciatoriai, pirkimų komisijos (toliau – Komisija) nariai ar ekspertai, stebėtojai pirkimo procedūrose dalyvautų ar su pirkimu susijusius sprendimus priimtų tik prieš tai pasirašę konfidencialumo pasižadėjimą ir Viešųjų pirkimų tarnybos kartu su Vyriausiąja tarnybinės etikos komisija nustatytos formos nešališkumo deklaraciją. Tuo tarpu Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas nustato pareigą perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto vadovams, pirkimų komisijų nariams, vadovo paskirtiems atlikti supaprastintus pirkimus asmenims, atliekamų pirkimų procedūrose dalyvaujantiems ekspertams, pirkimo iniciatoriams deklaruoti privačius interesus pateikiant privačių interesų deklaraciją.

Įstatymo 20 straipsnio 4 dalyje (KS įstatymo 32 straipsnio 4 dalyje) įtvirtinta teisė suinteresuotiems dalyviams ne vėliau kaip praėjus 6 mėnesiams nuo pirkimo sutarties sudarymo prašyti perkančiosios organizacijos supažindinti juos su laimėjusio tiekėjo pasiūlymu ar paraiška. Pažymėtina, kad siekiant skaidrumo ir viešumo viešuosiuose pirkimuose, Įstatymo 86 straipsnio 9 dalyje (KS įstatymo 94 straipsnio 9 dalyje) įtvirtinta pareiga perkančiosioms organizacijoms Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (toliau – CPVIS) skelbti laimėjusio dalyvio pasiūlymą, sudarytą pirkimo sutartį, preliminarąją sutartį ir šių sutarčių pakeitimus. Vienas iš atvejų, kai minėtas reikalavimas nėra taikomas – laimėjusio dalyvio pasiūlymui, kai pasiūlymas pateikiamas žodžiu, arba sudarytai pirkimo sutarčiai, kai pirkimo sutartis sudaroma žodžiu.

Įstatymo 29 straipsnis (KS įstatymo 41 straipsnis) reglamentuoja pirkimo procedūrų pradžią ir pabaigą. Minėto straipsnio 2 dalyje išvardyti atvejai, kada perkančioji organizacija nutraukia pirkimo procedūras. Be nurodytų atvejų, perkančioji organizacija iki pirkimo sutarties sudarymo taip pat gali savo iniciatyva nutraukti pradėtas pirkimo procedūras, jeigu atsirado aplinkybių, kurių nebuvo galima numatyti, ir privalo tai padaryti, jeigu buvo pažeisti viešųjų pirkimų principai ir atitinkamos padėties negalima ištaisyti.

Įstatymas nustato pareigą perkančiajai organizacijai tarptautinės vertės pirkimus ar statinio statybos darbų ir statinio projektavimo paslaugų pirkimų objektus skaidyti į dalis. Pagrindinės priežastys, kada perkančioji organizacija gali nesilaikyti minėtos pareigos, nurodytos Įstatymo 28 straipsnyje. Tuo atveju, kai perkančioji organizacija nusprendžia pirkimo objekto neskaidyti į dalis, tokio veiksmo pagrindimą ji turi pateikti pirkimo dokumentuose.

Perkančioji organizacija po pirkimo dokumentų paskelbimo gali tikslinti tik tą informaciją, kurioje pastebėjo klaidas, t. y. yra leidžiami tik klaidų ištaisymai. Pažymėtina, kad tokiu atveju yra skelbiami klaidų ištaisymo skelbimai, apie kuriuos informuojami visi suinteresuoti tiekėjai.

Perkančioji organizacija įprastiems pirkimams, kurių charakteristikos yra rinkoje visuotinai žinomos ir atitinka perkančiosios organizacijos nustatytus reikalavimus, gali taikyti dinaminę pirkimo sistemą. Taikydamos dinaminę pirkimų sistemą perkančiosios organizacijos gautas kandidatų paraiškas turi patikrinti per ne ilgesnį kaip 10 darbo dienų terminą. Praktikoje kyla

klausimų, nuo kokio įvykio skaičiuojamas minėtas terminas (Įstatymo 79 straipsnio 5 dalis; KS įstatymo 87 straipsnio 5 dalis).

Įstatymo III skyriuje (KS įstatymo III skyriuje) įtvirtinti pirkimų būdai, kuriais perkančioji organizacija gali įsigyti prekių, paslaugų ar darbų. Dažniausiai perkančiųjų organizacijų pasirenkamas pirkimo būdas – atviras konkursas. Pirkimą vykdant atviro konkurso būdu derybos tarp perkančiosios organizacijos ir tiekėjo yra draudžiamos. Skelbiamų derybų būdas perkančiosioms organizacijoms nepatrauklus dėl ilgesnės procedūrų trukmės.

Įstatymo 42 straipsnio 1 dalyje (KS įstatymo 55 straipsnio 1 dalyje) nustatyta, kad perkančioji organizacija darbų tarptautinių pirkimų atveju privalo, o kitų pirkimų atveju gali, reikalauti, kad tiekėjas pateiktų pasiūlymo galiojimo užtikrinimą.

Įstatymas suteikia teisę perkančiajai organizacijai, veikiančiai gynybos srityje, valdančiai ypatingos svarbos informacinę infrastruktūrą, veikiančiai srityse, kurios laikomos nacionaliniam saugumui užtikrinti strategiškai svarbių ūkio sektorių dalimi, ar įrašyti į Saugiojo valstybinio duomenų perdavimo tinklo naudotojų sąrašą, atliekant su nacionaliniu saugumu susijusių prekių, paslaugų ar darbų pirkimus, įvertinti visus galinčius kelti grėsmę nacionalinio saugumo interesams rizikos veiksniai ir priimti sprendimą dėl tiekėjų, jų subtiekių ir ūkio subjektų, kurių pajėgumais remiamasi, dalyvavimo pirkimuose. Tuo atveju, kai pirkimo dokumentuose yra nustatomi Įstatymo 37 straipsnio 8, 9 dalyse ar 47 straipsnio 8, 9 dalyse nurodyti reikalavimai, perkančioji organizacija prašo tiekėjų pateikti dokumentus, įrodančius šių reikalavimų atitikimą. Pažymėtina, kad tokių dokumentų pateikimas užtrunka. Be to perkančioji organizacija turi tikrinti visų tiekėjų, esančių sudarytoje pasiūlymų eilėje, pasiūlymus.

Įstatymo 46 straipsnyje įtvirtinta, kada perkančioji organizacija pašalina/ gali pašalinti tiekėją iš pirkimo procedūros. Minėto straipsnio 2 dalyje įtvirtintas asmenų, kurie yra tikrinami dėl nusikalstamų veikų padarymo, ratas.

Įstatymo 46 straipsnio 4 dalies 1 punktas (KS įstatymo 59 straipsnio 1 dalis) nustato privalomą tiekėjo pašalinimo pagrindą, kai jis su kitais tiekėjais yra sudaręs susitarimų, kuriais siekiama iškreipti konkurenciją atliekamame pirkime, ir perkančioji organizacija dėl to turi įtikinamų duomenų. Nors Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba priima nutarimus dėl draudžiamų susitarimų sudarymo viešųjų pirkimų byloje (pavyzdžiui, 2015 m. Konkurencijos tarybos nustatyti pažeidimai viešuosiuose pirkimuose sudarė 50 procentų visų Konkurencijos tarybos nustatytų draudžiamų susitarimų, 2016 m. – 100 procentų, 2017 m. – 40 procentų), tačiau perkančiosios organizacijos neteikia ieškinių dėl žalos, patirtos dėl draudžiamų susitarimų sudarytų viešuosiuose pirkimuose, atlyginimo. Atitinkamai žala valstybės biudžetui, t. y. mokesčių mokėtojams, nėra atlyginama. Nei Įstatyme, nei Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatyme nėra nustatyta jokia prezumpcija dėl žalos dydžio. Perkančiosios organizacijos, taip pat už jas pirkimus atliekančios centrinės perkančiosios organizacijos neįpareigos teikti ieškinių dėl žalos atlyginimo, jeigu Konkurencijos tarybos priimtu nutarimu, kuris nebuvo apskūstas teismui per numatytą apskundimo terminą, ar įsiteisėjus teismo sprendimui nustatoma, kad jų atliktuose viešuosiuose pirkimuose laimėtoju buvo pripažintas, pirkimo sutartį sudarė ir mokėjimai pagal ją buvo atlikti tiekėjui, kuris tame pirkime sudarė draudžiamų susitarimų. Konkurencijos įstatymo 44 straipsnyje numatyta prezumpcija, kad yra padaryta žala, jeigu yra padarytas Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1-4 punktuose nurodytas pažeidimas. Tačiau pastaroji prezumpcija neapibrėžia konkretaus žalos dydžio ir nediferencijuoja draudžiamų susitarimų viešuosiuose pirkimuose situacijų.

Įstatymo 71 straipsnio 6 dalyje nustatyti papildomi neskelbiamų derybų atvejai, kuriais perkančioji organizacija gali naudotis tik atlikdama supaprastintus pirkimus.

Įstatymas (KS įstatymas) numato galimybę perkančiosioms organizacijoms prašyti tiekėjo patikslinti, papildyti ar paaiškinti pateiktą pasiūlymą, ištaisyti aritmetines klaidas. Pažymėtina, kad kiti pasiūlymo keitimai negalimi.

Įprastai viešojo pirkimo sutartys yra sudaromos raštu. Įstatymo 86 straipsnyje (KS įstatymo 94 straipsnio 7 dalis) nustatyti reikalavimai raštu sudaromai sutarčiai.

Perkančiosios organizacijos susiduria su sunkumais, kai žodines sutartis reikia sudaryti užsienyje. Šiuo metu riba, iki kada leidžiama pirkimo sutartis užsienyje sudaryti žodžiu yra sunkiai pritaikoma tam tikruose pirkimuose (pavyzdžiui, nuomojant transportą, perkant paviljonui parodoje interneto paslaugas, logistikos paslaugas). Tokiu atveju, pavyzdžiui, apsunkinamas pasiruošimas parodai ir tenka sudaryti rašytines sutartis, kurių sudarymas su kitos valstybės tiekėju komplikuoatas, o kai kurie tiekėjai nesutinka pasirašyti sutarčių.

Įstatymas nustato pareigą perkančiajai organizacijai gavus pretenziją nedelsiant sustabdyti pirkimo procedūrą. Pirkimo procedūra turi būti sustabdyta iki pretenzijos išnagrinėjimo ir atitinkamo sprendimo priėmimo. Esant tokiam teisiniam reguliavimui pirkimo trukmė ilgėja, pavyzdžiui, pretenzijos nagrinėjimo metu negalima tiekėjams teikti susipažinti pirkimo laimėtojo pasiūlymo informacijos. Pažymėtina ir tai, kad pirkimuose sprendimai gali būti dviejų rūšių: tie, kuriuos priėmus atsiranda neištaisomos teisinės pasekmės, ir tie, kuriuos vėliau galima keisti, o toks keitimas nesukuria teisinių pasekmių.

Įstatyme ir KS įstatyme nustatyta, kad pirkimų priežiūrą atlieka Viešųjų pirkimų tarnyba ir kitos valstybės institucijos, Europos Sąjungos ar atskirų valstybių finansinę paramą administruojančios institucijos. Pažymėtina, kad kitoms institucijoms pirkimų priežiūros funkcija nustatyta specialiuose įstatymuose.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Dėl Įstatymo projekto 2 straipsnio. Praktikoje kylant klausimų, kokių nekilnojamųjų daiktų pirkimus galima atlikti vadovaujantis Įstatymo 6 straipsnio 1 punkte įtvirtinta išimtimi, siūloma, atsižvelgiant į 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (toliau – Direktyva 2014/24/ES) nustatytos išimties apimtį, Įstatymo projekto 2 straipsnyje keičiamo Įstatymo 6 straipsnio 1 punkte aiškiai įtvirtinti, kad nekilnojamas daiktas, kuriam įsigyti nereikia taikyti Įstatymo reikalavimų, turėtų būti suprantamas taip, kaip jis apibrėžtas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.98 straipsnio 2 dalyje.

2021 m. vasario 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo Nr. I-1418 2, 19, 20, 22, 24, 25, 31, 33, 34, 34¹, 37, 38, 39, 40, 40¹, 40³, 40⁴, 43, 45, 47, 48, 51, 52, įstatymo papildymo 32¹, 40⁵ straipsniais, 34² straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir įstatymo trečiojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymui Nr. XIV-180 buvo pakeistos vartojamos sąvokos, t. y. sąvoka „audiovizualinės žiniasklaidos paslauga“ pakeista sąvoka „visuomenės informavimo ir audiovizualinėmis priemonėmis paslauga“. Atsižvelgiant į tai, siūloma tikslinti Įstatymo projekto 2 straipsnyje keičiamo Įstatymo 6 straipsnio 2 punktą.

Dėl Įstatymo projekto 3 straipsnio, 7 straipsnio, 11 straipsnio 3, 4 dalių ir Projekto 3 straipsnio, 10 straipsnio 2, 3 dalių. Praktikoje kyla klausimų, ar pirkimams, kurių procedūros nereguluojamos Įstatymu, privalu laikytis vadovaujantis Įstatymo 17 straipsnio 2 dalies 3-5 punktais Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytų rodiklių ar kriterijų dėl inovatyvių pirkimų skatinimo, aplinkosauginių ir socialinių klausimų sprendimo. Pažymėtina, kad tokius kriterijus būtų sudėtinga ir ne visuomet tikslinga taikyti užsienyje atliekamiems pirkimams.

Atsižvelgiant į tai, siūloma tikslinti Įstatymo projekto 3 straipsnyje keičiamo Įstatymo 17 straipsnio 2 dalį (Projekto 3 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 29 straipsnio 2 dalį) nustatant tik tikslus, kurių turi siekti perkančioji organizacija. Atitinkamai siūloma papildyti Įstatymo 17 straipsnį (KS įstatymo 29 straipsnį) nauja dalimi, kurioje įtvirtinama galimybė Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai nustatyti rodiklius minėtiems tikslams ir (ar) kriterijus, kuriais vadovaudamasi perkančioji organizacija siektų Įstatyme įtvirtintų tikslų. Atsižvelgiant į Įstatymo 25 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytų pirkimų specifiką, Įstatymo projekto 7 straipsnyje keičiamo Įstatymo 25 straipsnio 3 ir 4 dalyse siūloma nustatyti, kad perkančioji organizacija turi siekti Įstatymo 17 straipsnyje nustatytų tikslų, tačiau šiems pirkimams nebūtų reikalavimo vadovautis Vyriausybės nustatytais kriterijais.

Dėl Įstatymo projekto 4 straipsnio ir Projekto 4 straipsnio. Norėdama pasiekti gerų viešųjų pirkimų rezultatų, perkančioji organizacija turi skirti reikiamą dėmesį pasirengimo pirkimui etapui: bendrauti su rinkos dalyviais, apsibrėžti esmines perkamo objekto savybes, nustatyti aiškius pasiūlymų vertinimo kriterijus ir sutarties vykdymo sąlygas. Taip pat svarbu ne tik gerai pasirengti pirkimui, bet ir skirti pakankamai dėmesio sutarčių vykdymui. Pirkimo pasirengimo ir vykdymo etapuose įdėtos pastangos neduos efektyvaus rezultato, jeigu nebus visiškai įvykdytos sutarties sąlygos, priimtas objektas neatitiks kokybės reikalavimų ir pan. Įvertinus tai, kad Direktyvoje 2014/24/ES ir ją įgyvendinančiame įstatyme formuojamas naujas požiūris, kas laikoma viešuoju pirkimu, t. y. pirkimas yra procesas nuo jo planavimo momento iki sutarties vykdymo etapo, Įstatymo projekte siūloma aiškiai įvardyti, kad Komisijos įgaliojimai galėtų būti suprantami plačiau ir apimti daugiau pirkimo etapų. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekte siūloma išplėsti Komisijos įgaliojimus ir leisti jai veikti nuo pirkimo inicijavimo iki sutarties įvykdymo. Įvertinus pirkimų ir pačių organizacijų specifiką, Įstatymo projekte siūloma perkančiajai organizacijai suteikti teisę sudaryti atskiras komisijas pirkimo pasirengimo, ginčų nagrinėjimo ar sutarties vykdymo etapams arba visas užduotis numatyti viešojo pirkimo komisijai. Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo projekte nesiekama detalai nustatyti, kokioms užduotims sudaroma komisija, kokia turėtų būti komisijos narių atsakomybė ir pan. Tai paliekama spręsti pačiai perkančiajai organizacijai, kadangi būtent ji, įvertinusi perkamą objektą, gali priimti sprendimą dėl užduočių nustatymo komisijai.

Siekiant greitesnių, paprastesnių ir sklandesnių viešųjų pirkimų procedūrų, Įstatymo projekto 4 straipsnyje keičiamo Įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje (Projekto 4 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 31 straipsnio 1 dalyje) siūloma atsisakyti pridėtinės vertės nesukuriančių procedūrų ir nustatyti, kad Komisija gali būti nesudaroma 72 straipsnio 3 dalyje nustatytais atvejais, t. y. tais atvejais, kai atliekant pirkimą nėra priimami diskutuoti sprendimai. Pažymėtina, kad įstatymai nustatytą galimybę nesudaryti Komisijos, tačiau kiekvienu atveju, atsižvelgusi į pirkimo pobūdį ir sudėtingumą, perkančioji organizacija turėtų įvertinti, ar tikslinga nesudaryti Komisijos.

Įvertinus tai, kad mažos vertės pirkimų atveju Komisija gali būti nesudaroma, nėra pagrįsta kelti aukštesnius reikalavimus Komisijai, jeigu mažos vertės pirkimų atveju ji būtų sudaryta. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekto 4 straipsnyje keičiamo Įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje (Projekto 4 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 31 straipsnio 3 dalyje) siūloma nustatyti, kad nuostatos dėl pirkimų specialisto pažymėjimo turėjimo nebūtų taikomos mažos vertės pirkimų atveju. Siekiant užtikrinti viešųjų pirkimų profesionalumo stiprinimo tikslo įgyvendinimą, t. y., kad pirkimuose ir sprendimų priėmimo dalyvautų kvalifikuoti viešųjų pirkimų specialistai, siūloma Įstatymo projekto 4 straipsnyje keičiamo Įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje (Projekto

4 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 31 straipsnio 3 dalyje) nustatyti, kad ne tik Komisijoje būtų, bet ir Komisijos posėdyje dalyvautų narys, turintis pirkimų specialisto pažymėjimą.

Dėl Įstatymo projekto 23, 24 straipsnių, 28 straipsnio 4 dalies ir Projekto 21, 22 straipsnių ir 26 straipsnio 3 dalies. Įvertinus perkančiųjų organizacijų pasiūlymus dėl paprastesnio neskelbiamų derybų vykdymo, Įstatymo projekto 24 straipsnyje keičiamo Įstatymo 72 straipsnio 3 dalyje (Projekto 21 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 80 straipsnio 2 dalyje) taip pat siūloma nustatyti galimybę vykdant neskelbiamas derybas nesilaikyti visų pirkimo dokumentams keliamų reikalavimų, nustatytų Įstatymo 35 straipsnio 2 dalyje, tais atvejais, kai Įstatymo 72 straipsnio 3 dalis nenumato galimybės netaikyti pirkimo procedūroms taikomų reikalavimų.

Diskusijų su perkančiosiomis organizacijomis metu pastebėta, kad tam tikrais atvejais (pavyzdžiui, kai prekes ar paslaugas reikia įsigyti iš konkretaus tiekėjo dėl kitų priežasčių, nei nurodyta Įstatymo 72 straipsnio 1 dalies 2 punkte) pirkimo procedūros atliekamos dirbtinai, kad atitiktų Įstatymo reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, siūloma Įstatymo projekto 23 straipsnyje keičiamo Įstatymo 6 dalį (Projekto 21 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 79 straipsnio 6 dalį) papildyti naujomis neskelbiamų derybų sąlygomis supaprastintuose pirkimuose. Perkančiosios organizacijos, pirkdamos knygas iš leidėjų, ypač kitų valstybių leidėjų, susiduria su sunkumais vykdamos pirkimo procedūras. Dažnu atveju, tiekėjai, kuriems mažmeninė prekyba nėra pagrindinė veikla, nėra suinteresuoti rengti ir teikti pasiūlymą, o perkant per tarpininkus įsigijama brangiau. Siekiant palengvinti ir sutrumpinti tokių pirkimų vykdymą, Įstatymo projekto 23 straipsnyje keičiamo Įstatymo 71 straipsnio 6 dalį (Projekto 21 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 79 straipsnio 6 dalį) siūloma papildyti nauju neskelbiamų derybų atveju, kuomet knygos įsigijamos tiesiogiai iš leidėjų. Mokslo įstaigos kiekvienais metais turi paskirti recenzentus, komisijos narius studentų baigiamųjų darbų vertinimui. Pritaikyti įprastas pirkimo procedūras tokiems pirkimams sudėtinga, kadangi reikalingi ekspertai jau yra žinomi ir nėra suinteresuoti teikti pasiūlymus pagal Įstatyme keliamus reikalavimus. Siekiant supaprastinti parinkimo procesą, siūloma papildyti Įstatymo projekto 23 straipsnyje keičiamo Įstatymo 71 straipsnio 6 dalies 7 punktą nustatant, kad supaprastintų pirkimų atveju mokslinių darbų ekspertinio vertinimo paslaugas būtų galima įsigyti neskelbiamų derybų būdu.

Siekiant įsigijimų procesą padaryti lankstesniu, kai perkančioji organizacija supaprastintuose pirkimuose vykdama skelbiamas derybas gauna visus netinkamus pasiūlymus ar paraiškas, siūloma papildyti Įstatymo projekto 23 straipsnyje keičiamo Įstatymo 71 straipsnio 6 dalį (Projekto 21 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 79 straipsnio 6 dalį) nauju punktu ir nustatyti, kad tokiu atveju būtų galima vykdyti neskelbiamas derybas. Pažymėtina, kad perkančioji organizacija, ketindama taikyti šį neskelbiamų derybų būdą, turi visus skelbiamų derybų kandidatus ir dalyvius informuoti, kad jų pateikti pasiūlymai ar paraiškos yra netinkami.

Praktikoje susiduriama su sunkumais, kuomet Lietuvos profesionalūs sportininkai yra siunčiami į stovyklas užsienio valstybėse. Stovyklos parenkamos atsižvelgiant į tam tikrus kriterijus, taip pat į specifinius ir individualius kiekvieno profesionalaus sportininko poreikius. Dažniausiai stovyklos turi standartines sutartis, kurios nėra keičiamos. Panaši situacija yra ir tuomet, kai aukšto meistriškumo sportininkai dalyvauja tarptautinėse varžybose, kurias organizuoja tarptautinės asociacijos. Tokiu atveju, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų teikėją, pervežimo paslaugas ir pan. parenka organizatorius, o perkančioji organizacija tik apmoka gautą sąskaitą. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekto 23 straipsnyje keičiamo Įstatymo 71 straipsnio 6 dalis pildoma nauju punktu suteikiančia teisę perkančiajai organizacijai neskelbiamas derybas supaprastintų pirkimų atveju vykdyti tada, kai perkamos stovyklų ir kitos

paslaugos profesionaliems sportininkams, atstovaujantiems Lietuvos Respublikai aukšto meistriškumo sporto varžybose, ir kai paslaugų teikėją parenka renginio organizatorius.

Socialines paslaugas teikiančios perkančiosios organizacijos socialių problemų turintiems asmenims siekia formuoti savarankiško gyvenimo įgūdžius, sudaryti sąlygas mokytis įsigyti tam tikrų prekių (pavyzdžiui, rūbų) ar paslaugų. Globotiniams būtina sudaryti įprastines gyvenimiškas galimybes rinktis ir lyginti prekes, mokytis skaičiuoti ir lyginti kainas, tokiu būdu ruošiantis savarankiškam gyvenimui. Siekiant, kad formalios viešųjų pirkimų procedūros netrukdytų tokių įgūdžių formavimui, siūloma perkančiosioms organizacijoms, teikiančioms socialines paslaugas, sudaryti galimybes vykdyti neskelbiamas derybas (kurioms gali būti netaikomi jokie procedūriniai reikalavimai), kai prekės ar paslaugos perkamos savarankiškumui ugdyti ir (ar) individualiems gyventojų poreikiams tenkinti.

Perkančiosioms organizacijoms, dalyvaujant parodose, kyla iššūkių, kai parodos organizatoriaus prašoma pagrįsti, kad jis yra vienintelis tiekėjas, o gavus tokį pagrindimą prašoma pateikti pirminį pasiūlymą. Pažymėtina, kad daugeliu atveju parodos organizatoriai nesupranta, kodėl prašomas vienintelio tiekėjo pagrindimas, tai pat kyla problemų dėl sutarčių pasirašymo, nes parodos organizatorių internetiniame puslapyje yra skelbiamos bendrosios, specialiosios sąlygos, kuriomis turi vadovautis visi, kurie nori dalyvauti parodoje. Be to, sutarčių sąlygų, kurias siūlo parodos organizatorius, keisti negalima. Siekiant supaprastinti dalyvavimo parodose įsigijimo paslaugas bei supaprastinti pirkimų vykdymą, Įstatymo projekto 23 straipsnyje keičiamo Įstatymo 71 straipsnio 6 dalis pildoma nauju punktu suteikiančia teisę perkančiajai organizacijai neskelbiamas derybas supaprastintų pirkimų atveju vykdyti tada, kai tiesiogiai iš organizatoriaus perkamos dalyvavimo parodoje paslaugos pagal visiems paslaugų gavėjams taikomą vienodą paslaugų kainodarą.

Lietuvos universitetų mokslo ir studijų darbuotojų privalo atitikti minimalius kvalifikacinius pareigybių reikalavimus, nustatytus Lietuvos mokslo tarybos. Vienas iš pagrindinių akademinių darbuotojų minimalių kvalifikacijos reikalavimų – mokslinių straipsnių publikavimas periodiniuose leidiniuose, kuriuose moksliniai straipsniai skelbiami remiantis mokslinių recenzentų išvadomis ir jie turi cituojamumo rodiklį (angl. *Impact factor*). Mokslinių straipsnių skelbimas minėtuose tarptautiniuose leidiniuose laikomas mokslo kokybės įvertinimu ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje. Pažymėtina, kad publikuojami tik tie moksliniai straipsniai, kurie praeina griežtą recenzavimą, t. y. universiteto akademinių darbuotojų pateikti straipsniai praeina griežtą atranką, kurios tikslas – atrinkti ir publikuoti tik vertingus ir mokslinį potencialą turinčius straipsnius, po kurios priima sprendimą dėl straipsnio publikavimo. Taigi tarptautiniai mokslo leidiniai viešojo pirkimo procedūroje nedalyvauja. Atsižvelgiant į tai, siūloma Įstatymo projekto 23 straipsnyje keičiamo Įstatymo 71 straipsnio 6 dalis papildyti nauju punktu suteikiančiu teisę perkančiajai organizacijai neskelbiamas derybas supaprastintų pirkimų atveju vykdyti tada, kai perkamos mokslinių straipsnių skelbimo referuojamuose ir turinčiuose citavimo indeksą tarptautinėje duomenų bazėje (pvz., *Clarivate Analytics Web of Science*) tarptautiniuose leidiniuose paslaugos. Vertinant Įstatymo 72 straipsnio 3 dalies reguliavimą darytina išvada, kad pirkimams netaikant procedūrinių reikalavimų neturėtų būti taikomas Įstatymo 86 straipsnyje nustatytas atidėjimo terminas. Tačiau praktikoje taikant šias nuostatas kyla klausimų. Siekiant aiškumo Įstatymo projekto 28 straipsnio 4 dalyje keičiamo Įstatymo 86 straipsnio 8 dalį (Projekto 26 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 94 straipsnio 8 dalį) siūloma papildyti nauju atveju, kada perkančioji organizacija gali netaikyti atidėjimo termino, t. y. nustatyti, kad perkančioji organizacija galėtų netaikyti atidėjimo termino ir pirkimo sutartį sudaryti greičiau, kai pirkimas atliekamas šio įstatymo 72 straipsnio 3 dalyje nustatytais

neskelbiamų derybų pagrindais. Toks siūlymas atitiktų ir 2007 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/66/EB iš dalies keičiančios Tarybos direktyvos 89/665/EEB ir 92/13/EEB dėl viešųjų sutarčių suteikimo peržiūros procedūrų veiksmingumo didinimo 2b straipsnio a dalies nuostatas.

Dėl Įstatymo projekto 4 straipsnio 4 dalies, 29 straipsnio 1 dalies, 33 straipsnio 2 dalies, 34 straipsnio ir Projekto 4 straipsnio 4 dalies, 27 straipsnio 1 dalies, 30, 31 straipsnių. Pažymėtina, kad vykdant viešuosius pirkimus svarbu ne tik gerai atlikti pirkimo procedūras, bet ypač daug dėmesio perkančioji organizacija turėtų skirti sprendimams iki pirkimo procedūrų pradžios, taip pat sutarties vykdymui, t. y. vertinti, ar tikrai įsigijo tą produktą, paslaugas ar darbus, kurių prašyta pirkimo dokumentuose ir nurodyta pasiūlymuose. Siekiant užtikrinti viso pirkimo proceso teisėtumą ir racionalų lėšų panaudojimą būtina skatinti perkančiąsias organizacijas stiprinti pirkimų vidaus kontrolės sistemas. Todėl Įstatymo projekte (Projekte) siūloma nustatyti pareigą perkančiajai organizacijai apibrėžti pirkimų vidaus kontrolės procese dalyvaujančių asmenų, įskaitant asmenį, kuris būtų atsakingas už sutarties vykdymą, funkcijas, atsakomybę ir atskaitomybę. Siekiant užtikrinti pakankamą perkančiųjų organizacijų vidaus kontrolės sistemų veikimą, siūloma Įstatymo projekto 33 straipsnio 2 dalyje keičiamo Įstatymo 95 straipsnio 1 dalį (Projekto 30 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 101 straipsnio 1 dalį) papildyti nauju punktu, nustatančiu Viešųjų pirkimų tarnybai naują funkciją, pagal kurią ji galėtų pagal savo kompetenciją vertinti, kaip veikia pirkimų vidaus kontrolės sistema perkančiosiose organizacijose.

Dėl Įstatymo projekto 5 straipsnio 1 dalies ir Projekto 5 straipsnio 1 dalies. Įvertinus tai, kad Įstatyme tiekėjams yra įtvirtinta pareiga pagrįsti jų nurodomos informacijos konfidencialumą bei siekiant trumpinti pirkimų procedūras, Įstatymo projekto 5 straipsnyje keičiamo Įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje (Projekto 5 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 32 straipsnio 3 dalyje) siūloma nustatyti trumpesnę 3 darbo dienų terminą, kurį perkančioji organizacija turi duoti tiekėjui, kad jis pagrįstų nurodytą konfidencialią informaciją.

Dėl Įstatymo projekto 5, 20 straipsnių, 28 straipsnio 5 dalies ir Projekto 5, 18 straipsnių, 26 straipsnio 4 dalies. Siekiant lankstumo tiekėjų teisėtų interesų gynimo procese, perkančiosioms organizacijoms Įstatymo projekto 20 straipsnyje keičiamo Įstatymo 58 straipsnio 3 dalyje (Projekto 18 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 68 straipsnio 3 dalyje) suteikiama teisė kartu su Įstatymo 58 straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija pateikti ir laimėjusio dalyvio pasiūlymą. Suinteresuotieji dalyviai visada gali prašyti perkančiosios organizacijos supažindinti juos su laimėjusio tiekėjo pasiūlymu iki atidėjimo termino pabaigos. Siekiant tinkamai užtikrinti tiekėjų teisę ginti savo interesus, taip pat siūloma nustatyti, kad Įstatymo 102 straipsnio 1 dalyje nustatytas terminas ir atidėjimo terminas pratęsiamas nuo suinteresuoto dalyvio prašymo pateikti laimėjusį pasiūlymą pateikimo perkančiajai organizacijai dienos iki tol, kol suinteresuotam dalyviui bus pateiktas minėtas pasiūlymas, t. y. jeigu perkančioji organizacija užtruks dvi dienas pateikdama informaciją suinteresuotam dalyviui, tai Įstatymo 102 straipsnio 1 dalyje nustatytas terminas ir atidėjimo terminas pratęsiamas dviem dienom.

Dėl Įstatymo projekto 6, 25 straipsnių ir Projekto 6, 23 straipsnių. Siekiant sumažinti administracinę naštą perkančiosioms organizacijoms atsisakant besidubliuojančių reikalavimų, Įstatymo projekto 6 ir 23 straipsniuose keičiamus Įstatymo 21 ir 77 straipsnius (Projekto 6 ir 23 straipsniuose keičiamus KS įstatymo 33 ir 85 straipsnius) siūloma papildyti nuostatomis, pagal kurias asmenys, dalyvaujantys pirkimo procedūrose ar priimančys su pirkimu susijusius sprendimus, galėtų neteikti nešališkumo deklaracijos, jeigu jiems pareiga deklaruoti privačius interesus nustatyta Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme.

Dėl Įstatymo projekto 6 straipsnio 2 dalies. Atsižvelgiant į Specialiųjų tyrimų tarnybos atliktus analitinės antikorupcinės žvalgybos tyrimus, pateiktas korupcijos rizikas, susijusias su paramos teikimu viešajam sektoriui ir viešaisiais pirkimais, bei siekiant dar didesnio viešųjų pirkimų skaidrumo ir susitarimų dėl pirkimų užkardymo, siūloma Įstatymo projekto 6 straipsnyje keičiamo Įstatymo 21 straipsnio 2 dalyje nustatyti Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 4 straipsnio 3 dalies 8 punkte nurodytus asmenis, susijusius su pirkimu, už kurį teikiama ataskaita (vardus, pavardes). pareigą perkančiajai organizacijai pasibaigus pirkimui paviešinti

Dėl Įstatymo projekto 8 straipsnio ir Projekto 7 straipsnio. Direktyvos 2014/24/ES (2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2014/17/EB (toliau - Direktyva 2014/25/ES), preambulėje nurodyta, kad perkančioji organizacija turėtų būti įpareigota svarstyti, ar tikslinga pirkimo objektą skaidyti į dalis, atsižvelgiant į, jos nuomone, susijusias priežastis, netaikant jos atžvilgiu administracinės ar teisminės priežiūros. Šis nuostatos taikymo aspektas labai svarbus perkančiosioms organizacijoms vertinant susiklosčiusią praktiką Lietuvoje, kai priežiūrą atliekančios institucijos šiuo metu galiojančią prievolę pirkimo objektą skaidyti į dalis vertina labai griežtai pirkimo skaidymo tikslą laikydamos aukščiau už kitus pirkimų tikslus – galimą konkurencijos sumažėjimą, sutarties neįvykdymo tikimybę ir pan.

Atsižvelgiant į tai bei siekiant nustatyti aiškesnes teises sąlygas perkančiosioms organizacijoms, priimančioms sprendimus dėl pirkimo objekto skaidymo į dalis, siūloma keisti Įstatymo projekto 8 straipsnyje keičiamą Įstatymo 28 straipsnį (Projekto 7 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 40 straipsnio 1 dalį) atsisakant tiesioginio reikalavimo skaidyti pirkimo objektą į dalis (kurio nepritaikius perkančiajai organizacijai tekdavo įrodinėjimo našta priežiūrą atliekančioms institucijoms), tačiau aiškiai įtvirtinant pareigą perkančiajai organizacijai kiekvieną kartą prieš priimant sprendimą dėl pirkimo objekto skaidymo į dalis atsižvelgti į smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų galimybes įvykdyti pirkimo sutartį. Nusprendusi pirkimo objekto neskaidyti į dalis, ji tai pagrindžiančias aplinkybes turės nurodyti pirkimo dokumentuose.

Dėl Įstatymo projekto 9 straipsnio ir Projekto 8 straipsnio. Praktikoje perkančiosios organizacijos susiduria su sunkumais, kai joms reikia nutraukti pirkimo procedūras dėl įvykusių klaidų rengiant pirkimo dokumentus (pavyzdžiui, dėl neteisingų duomenų rengiant techninę specifikaciją ir pan.). Ne visuomet perkančiosios organizacijos klaidas galima priskirti viešųjų pirkimų teisės aktų pažeidimams ar aplinkybėms, kurių nebuvo galima numatyti. Taigi perkančioji organizacija neturi pasirinkimo nutraukti pirkimo procedūras net ir tuo atveju, kai pradėjusi pirkimo procedūras pastebi, kad pirkimo dokumentuose padarė esminių klaidų, dėl kurių pirkimas tampa nebetikslingas ar jam įvykus būtų nusipirktas ne tas objektas, kokio reikia perkančiajai organizacijai. Siekiant sudaryti sąlygas paprasčiau vykdyti viešuosius pirkimus, Įstatymo projekto 9 straipsnyje keičiamo Įstatymo 29 straipsnio 3 dalyje ir pildomoje 4 dalyje (Projekto 8 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 33 straipsnio 2 dalyje) siūloma suteikti teisę perkančiajai organizacijai nutraukti pradėtas pirkimo procedūras, jeigu pirkimo dokumentuose padaryta esminių klaidų, dėl kurių perkančioji organizacija negali sudaryti pirkimo sutarties.

Dėl Įstatymo projekto 12, 26 straipsnių ir Projekto 11, 24 straipsnio. Sistemiškai įvertinus Direktyvos 2014/24/ES 34 straipsnio nuostatas ir siekiant teisės akto aiškumo, siūloma Įstatymo projekto 26 straipsnyje keičiamame Įstatymo 79 straipsnyje (Projekto 24 straipsnyje keičiamame KS įstatymo 87 straipsnyje) nustatyti, kad taikant dinaminę pirkimų sistemą gautas kandidatų paraiškas perkančioji organizacija turi patikrinti ne ilgiau kaip per 10 darbo dienų terminą nuo

paraiškų gavimo dienos. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad paskelbus apie dinaminę pirkimų sistemą paraiškų gali būti labai daug ir perkančioji organizacija gali nespėti jas patikrinti, siūloma nustatyti, kad pirkimo dokumentuose gali būti nustatytas ilgesnis paraiškų, kurios gaunamos iki pirmojo kvietimo teikti pasiūlymus dėl konkretaus pirkimo dinaminės pirkimo sistemos pagrindu, patikrinimo terminas. Taip pat siekiant suvienodinti tiekėjų informavimo terminus, pirkimus atliekant naudojantis dinamine pirkimo sistemos pagrindu, siūloma tikslinti Įstatymo projekto 26 straipsnyje keičiamo Įstatymo 79 straipsnio (Projekto 24 straipsnyje keičiamame KS įstatymo 87 straipsnyje) 8 dalį nustatant 3 darbo dienų nuo sprendimo priėmimo dienos terminą, per kurį perkančioji organizacija praneša tiekėjui apie leidimą dalyvauti dinaminėje pirkimo sistemoje arba apie jo paraiškos atmetimą.

Pirkimų, atliekamų dinaminės pirkimų sistemos pagrindu, metu perkančiosios organizacijos gauna tiekėjų paklausimų, kurių nagrinėjimui ir informacijos tiekėjui pateikimui nėra nustatytas atskiras terminas. Perkančioji organizacija vadovaujasi bendru terminu, įtvirtintu Įstatymo 36 straipsnio 5 dalyje (KS įstatymo 49 straipsnio 5 dalyje). Įvertinus įprastą pirkimų, atliekamų dinaminės pirkimų sistemos pagrindu, terminą (10 dienų) ir galimybes tiekėjams suspėti pateikti paklausimus, siūloma Įstatymo projekto 12 straipsnyje keičiamame Įstatymo 36 straipsnio 5 dalyje (Projekto 11 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 49 straipsnio 5 dalyje) nustatyti trumpesnį 4 dienų iki pasiūlymų pateikimo termino pabaigos informacijos tiekėjams pateikimo terminą. Taip pat siekiant teisinio aiškumo siūloma aiškiai ne centrinės valdžios perkančiajai organizacijai nustatyti teisę dinaminės pirkimų sistemos pagrindu atliekamo pirkimo atveju su tiekėjais susitarti kitą, negu šioje dalyje nurodytas, terminą, jei tokia perkančioji organizacija pasinaudoja teise susitarti su tiekėjais dėl pasiūlymo pateikimo termino.

Dėl Įstatymo projekto 12 straipsnio 2 dalies ir Projekto 11 straipsnio 2 dalies. Paskelbus pirkimo dokumentus ir gavus tiekėjų prašymus juos paaiškinti, patikslinti, ar gavus pretenziją dėl pirkimo dokumentų, perkančioji organizacija, kol nesusėjęs pasiūlymų pateikimo terminas, gali nuspręsti pakeisti, patikslinti pirkimo dokumentus. Tuo atveju, kai tikslinant informaciją buvo padaryta reikšmingų pakeitimų ar informacija patikslinta likus mažai laiko iki pasiūlymų pateikimo termino pabaigos, perkančioji organizacija privalo pratęsti pasiūlymų pateikimo terminus, kad visi pirkime norintys dalyvauti tiekėjai turėtų galimybę susipažinti su visa pasiūlymui parengti reikalinga informacija. Pažymėtina, kad, pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Lietuvos Aukščiausiojo teismo praktiką, esminės pirkimo sąlygos (pakeičiami reikalavimai kvalifikacijai ar techninė specifikacija taip, jog po atliktų pakeitimų daugiau tiekėjų galėtų dalyvauti pirkime, keičiamas sutarties tipas, keičiamas pirkimo objektas) negali būti keičiamos. Siekiant lankstumo, siūloma Įstatymo projekto 12 straipsnyje keičiamo Įstatymo 36 straipsnio 6 dalyje (Projekto 11 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 49 straipsnio 9 dalyje) nustatyti, kad perkančioji organizacija savo iniciatyva gali paaiškinti ar patikslinti dokumentus iki tol, kol nėra pasibaigęs pasiūlymų pateikimo terminas. Tuo atveju, kai perkančioji organizacija tikslina skelbime paskelbtą informaciją, ji taip pat turi patikslintini skelbimą ir, atsižvelgdama į tikslinamos informacijos pobūdį ir kiekį bei siekiant sudaryti vienodas sąlygas visiems tiekėjams dalyvauti pirkime, pratęsti pasiūlymų pateikimo terminą. Pažymėtina, kad tarptautinių pirkimų atveju negalėtų būti daromi esminiai pirkimo sąlygų pakeitimai, jei juos padarius pirkimu būtų suinteresuoti nauji teikėjai.

Dėl Įstatymo projekto 13 straipsnio ir Projekto 12 straipsnio. Teismui sustabdžius pirkimo procedūras dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, perkančiosios organizacijos susiduria su sunkumais, kai laikinųjų apsaugos priemonių taikymo metu baigiasi pasiūlymo galiojimas. Šiuo metu Įstatyme nėra nustatyta galimybė perkančiajai organizacijai tokiu atveju prašyti tiekėjo

pratęsti pasiūlymo galiojimą. Todėl atnaujinus pirkimo procedūras gali nebebūti nei vieno galiojančio pasiūlymo. Siekiant spręsti tokias situacijas ir sudaryti galimybę toliau vykdyti pirkimą, Įstatymo projekto 13 straipsnyje keičiamo Įstatymo 41 straipsnio 2 dalyje (Projekto 12 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 54 straipsnio 2 dalyje) siūloma papildyti nuostata, pagal kurią perkančioji organizacija galėtų prašyti tiekėjų pratęsti pasiūlymų galiojimą sustabdytų pirkimo procedūrų dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo metu.

Dėl Įstatymo projekto 14 straipsnio ir Projekto 13 straipsnio. Esant sudėtingai ekonominei situacijai šalyje (pavyzdžiui, finansinė krizė, ekonomikos sąstingis ir pan.), tiekėjai susiduria su sunkumais, kai norėdami dalyvauti pirkimuose turi pateikti pasiūlymo galiojimo užtikrinimą. Tuo metu jie turi turėti papildomų lėšų, kurias galėtų įšaldyti iki pirkimo pabaigos. Dažnai tiekėjai, ypač mažos ir vidutinės įmonės, tokių papildomų lėšų neturi. Siekiant palengvinti ir paskatinti tiekėjų dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose, Įstatymo projekto 14 straipsnyje keičiamo 42 straipsnio 1 dalyje (Projekto 13 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 55 straipsnio 1 dalyje) siūloma nustatyti galimybę pačioms perkančiosioms organizacijoms, įvertinus pirkimo pobūdį ir svarbą, nuspręsti, ar pirkimo metu prašyti pasiūlymo galiojimo užtikrinimo.

Dėl Įstatymo projekto 15 straipsnio ir Projekto 14 straipsnio. Kai susipažinimas su pateiktais pasiūlymais vyksta elektroninėmis priemonėmis, reikalavimas tai atlikti komisijos posėdyje praranda tikslumą, kadangi tokiam posėdyje sprendimai nėra priimami, o visi veiksmai fiksuojami elektroninėje sistemoje, todėl tai yra daugiau techninis veiksmas. Siekiant supaprastinti pirkimų procedūras, siūloma Įstatymo projekto 15 straipsnyje keičiamo Įstatymo 44 straipsnio 1 dalyje (Projekto 14 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 57 straipsnio 1 dalyje) nustatyti galimybę nereikalauti su pateiktais pasiūlymais susipažinti Komisijos posėdyje. Tokiu atveju su pasiūlymu galėtų susipažinti vienas iš Komisijos narių suėjus pasiūlymų pateikimo terminui.

Įvertinus tai, kad visi Komisijos veiksmai matomi elektroninių sistemų audito sekoje, o susipažinimo su paraiškomis ar pasiūlymais procedūros fiksavimas yra perteklinis procedūrinis veiksmas, Įstatymo projekto 15 straipsnyje keičiamo Įstatymo 44 straipsnio 9 dalyje (Projekto 14 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 57 straipsnio 9 dalyje) siūloma nustatyti, kad Komisijos protokolai gali būti nepildomas, kai su paraiškomis ar pasiūlymais susipažinama naudojantis elektroninėmis priemonėmis.

Dėl Įstatymo projekto 16, 18 straipsnių ir Projekto 14, 12 straipsnio. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos vykdytose grupinėse diskusijose perkančiosios organizacijos pažymėjo, kad praktikoje dažnai susiduria su situacijomis, kai pasiūlyme esant netikslumų jos negali leisti tiekėjui atlikti redakcinio pobūdžio patikslinimų ar pataisymų ir pasiūlymą turi atmesti. Tokiais atvejais gali būti ne tik atmetami racionaliausi pasiūlymai, bet gali tekti pirkimą vykdyti iš naujo. Įvertinus išsakytus pastebėjimus bei siekiant supaprastinti pirkimų vykdymą, Įstatymo projekto 16 straipsnyje keičiamo Įstatymo 45 straipsnio 3 dalyje (Projekto 14 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 58 straipsnio 5 dalyje) siūloma nustatyti galimybę tikslinti, papildyti, paaiškinti ar pateikti naujus dokumentus ar duomenis apie atitiktą pirkimo dokumentų reikalavimams, jeigu šių dokumentų ar duomenų trūksta. Pažymėtina, kad tikslinant pasiūlymus negali būti keičiami tie pasiūlymų duomenys, kurie bus vertinami sudarant pasiūlymų eilę, ir sutartyje ketinama nurodyti kainą ar sąnaudas, išskyrus atvejus, kai taisoma pridėtinės vertės mokesčio apskaičiavimo klaida.

Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymas nedetalizuoja, koku būdu gali būti tikslinami duomenys. Pavyzdžiui, perkančioji organizacija, įvertinusi tiekėjo pateiktuose duomenyse esančias

korektūros ar skaičiavimo klaidas, gali nuspręsti pati atlikti patikslinimus, o į tiekėją kreiptis tik dėl padarytų pataisymų teisingumo patvirtinimo.

Praktikoje Įstatymo 55 straipsnio 10 dalyje nustatyta galimybe nevertinti viso tiekėjo pasiūlymo ir jį atmesti pasinaudojama ir dėl tos priežasties, kad nurodyta kaina yra per didelė. Tačiau toks atmetimas neturėtų būti galimas (ir būtų nesuderinamas su Įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 5 punktu) tuo atveju, kai ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą ketinama išrinkti pagal sąnaudų arba kainos ar sąnaudų ir kokybės santykį. Todėl siūloma Įstatymo projekto 16 straipsnio 2 dalyje keičiamo Įstatymo 45 straipsnio 4 dalyje (Projekto 15 straipsnyje pildomo KS įstatymo 58 straipsnio 7 dalyje) nustatyti, kad jeigu pasiūlyme nurodyta kaina viršija pirkimui skirtas lėšas, o ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas išrenkamas pagal sąnaudų arba kainos ar sąnaudų ir kokybės santykį ir perkančioji organizacija pirkimo dokumentuose nėra nurodžiusi pirkimui skirtų lėšų sumos, perkančioji organizacija negalėtų atmesti tokio pasiūlymo.

Dėl 16 straipsnio 3 dalies ir Projekto 15 straipsnio 3 dalies. Siekiant spartinti pirkimų vykdymą ir sumažinti administracinę naštą, tenkančią perkančiosioms organizacijoms prašant tiekėjų pateikti ir tikrinant jų pateiktus dokumentus dėl tiekėjų ar jų tiekiamų prekių, teikiamų paslaugų ar atliekamų darbų atitikimą nacionaliniams saugumo interesams, Įstatymo projekto 16 straipsnio 3 dalyje pildomo Įstatymo 45 straipsnio 5 dalyje (Projekto 15 straipsnyje pildomo KS įstatymo 58 straipsnio 6 dalyje) siūloma nustatyti galimybę perkančiosioms organizacijoms reikalauti pateikti įrodančius dokumentus tik iš ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą pateikusio tiekėjo prieš priimant sprendimą jo pasiūlymą pripažinti laimėjusiu.

Dėl Įstatymo projekto 17 straipsnio. Siekiant supaprastinti ir pagreitinti informacijos apie tiekėją tikrinimą bei sumažinti administracinę naštą tiekėjams teikiant duomenis, Įstatymo projekte siūloma supaprastintų pirkimų atveju susiaurinti dėl teistumo tikrinamų asmenų ratą. Tokių pirkimų atveju būtų tikrinamas tiekėjo vadovas, buhalteris ar kitas asmuo, kuris turi teisę surašyti ir pasirašyti finansinės apskaitos dokumentus. Atkreiptinas dėmesys, kad tarptautinių pirkimų atveju tikrinamų asmenų sąrašas yra įtvirtintas Direktyvoje 2014/24/ES ir negali būti keičiamas.

Dėl Įstatymo projekto 18 straipsnio ir Projekto 16 straipsnio. Siekiant užtikrinti tinkamą Direktyvos 2014/24/ES 63 straipsnio nuostatų įgyvendinimą, siūloma tikslinti Įstatymo projekto 18 straipsnyje keičiamą Įstatymo 49 straipsnio 2 dalį (Projekto 16 straipsnyje keičiamame KS įstatymo 62 straipsnio 2 dalį).

Dėl Įstatymo projekto 19 straipsnio 4 dalies. Pažymėtina, kad pagal Direktyvos 2014/24/ES preambulės 97 punkto ir 67 straipsnio nuostatas, sutarties sudarymo kriterijai turi būti susiję su sutarties dalyku, tai yra, susiję su pirkimo objektu, ir negali būti susiję su bendra įmonės politika. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo 55 straipsnio 12 dalies nuostatos neatitinka Direktyvoje 2014/24/ES nustatyto reguliavimo, siūloma keisti Įstatymo projekto 19 straipsnyje keičiamą Įstatymo 55 straipsnio 12 dalį, nustatant iki 2022 m. sausio 1 d. galiojusį reguliavimą, t. y. galimybę perkančiajai organizacijai nustatyti socialinį pasiūlymų vertinimo kriterijų ir įvertinti, kiek tiekėjo ir subtiekejo, jeigu jis pasitelkiamas, sutartį vykdysiantiems ir perkančiosios organizacijos pirkimo dokumentuose nurodytas užduotis atliksiantiems darbuotojams siūlomo darbo užmokesčio mėnesio mediana viršija Lietuvos Respublikoje nustatytą minimalų darbo užmokestį. Pažymėtina, kad tokiu atveju perkančioji organizacija turėtų reikalauti, kad tiekėjas visą pirkimo sutarties vykdymo laikotarpį užtikrintų, kad nurodytų darbuotojų darbo užmokesčio mėnesio mediana būtų ne mažesnė, negu buvo nurodyta pateikiant pasiūlymą.

Dėl Įstatymo projekto 21 straipsnio ir Projekto 19 straipsnio. Atliekant pirkimą skelbiamų derybų būdu, perkančioji organizacija pirmiausia prašo tiekėjo pateikti paraiškas dalyvauti pirkime, o paskui pateikti pirminius pasiūlymus. Taigi paraišką gali pateikti kiekvienas suinteresuotas tiekėjas, o pirminius pasiūlymus teikia tik perkančiosios organizacijos pakviesti kandidatai. Tokiu būdu pirkimo procedūra išsitiesia. Pažymėtina, kad tarptautinių pirkimų atveju skelbiamų derybų sąlygos ir vykdymas į nacionalinę teisę perkeltas įgyvendinant Direktyvos 2014/24/ES nuostatas ir negali būti keičiamas. Siekiant paspartinti supaprastintų pirkimų, atliekamų skelbiamų derybų būdu, vykdymą, Įstatymo projekto 21 straipsnyje keičiamame Įstatymo 64 straipsnyje (Projekto 19 straipsnyje keičiamame KS įstatymo 73 straipsnyje) siūloma sudaryti galimybę perkančiajai organizacijai sutrumpinti skelbiamų derybų vykdymą – neprašyti tiekėjų pateikti paraiškų, o iškart pateikti pirminius pasiūlymus.

Dėl Įstatymo projekto 22 straipsnio ir Projekto 20 straipsnio. Siekiant padėti perkančiosioms organizacijoms efektyviau ir greičiau vykdyti pirkimo procedūras, siūloma nustatyti teisę derybų protokolą pasirašyti ne tik Komisijos pirmininkui, bet jam nesant ir kitam Komisijos nariui, kuris pirmininkauja posėdžiui.

Dėl Įstatymo projekto 27 straipsnio ir Projekto 25 straipsnio. Perkančioji organizacija gali įgalioti kitą perkančiąją organizaciją pirkimams organizuoti, pirkimo procedūroms iki pirkimo sutarties ar preliminariosios sutarties sudarymo atlikti, taip pat atlikto pirkimo procedūrų ataskaitai ar skelbimui apie sudarytą pirkimo ar preliminarinę sutartį pateikti. Tačiau pati perkančioji organizacija turi skelbti informaciją pagal Įstatymo 86 straipsnio 9 dalį. Siekiant lankstumo, siūloma Įstatymo projekto 27 straipsnyje keičiamo Įstatymo 83 straipsnio 1 dalyje (Projekto 23 straipsnyje keičiamame KS įstatymo 91 straipsnyje) nustatyti, kad perkančioji organizacija gali įgalioti kitą perkančiąją organizaciją ir paskelbti pirkimo sutartį pagal šio įstatymo 86 straipsnio 9 dalį.

Dėl Įstatymo projekto 28 straipsnio 3 dalies. Įstatymo projekto 28 straipsnio 3 dalyje keičiamo Įstatymo 86 straipsnio 5 dalies 9 punkte siūloma nustatyti galimybę pirkimo sutartį sudaryti ilgesniam kaip 3 metų nuo sutarties įsigaliojimo laikotarpiui, kai įsigyjamos prekės, paslaugos, darbai susiję su Europos žemės ūkio garantijų fondo priemonėmis. Tokiu būdu būtų užtikrinamas paslaugų tęstinumas ir viso programavimo laikotarpio metu būtų galima turėti vienintelį paslaugų teikėją, kuris visiškai atsakytų už visu laikotarpiu teikiamus darbus ir jų atlikimo kokybę. Taip pat manytina, kad galimi paslaugų tiekėjai, žinodami apie ilgalaikę sutartį, galėtų pasiūlyti mažesnę paslaugų teikimo kainą, nei šiuo metu esanti, ir tai leistų sutaupyti dalį biudžeto lėšų. Atkreiptinas dėmesys, kad Europos Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas, atlikdamas auditą, pastebėjo, kad paslaugos, susijusios su Europos žemės ūkio garantijų fondo priemonėmis, turi būti perkamos ilgesniam kaip 3 metų nuo sutarties įsigaliojimo laikotarpiui.

Dėl Įstatymo projekto 28 straipsnio 4 dalies. Siekiant supaprastinti užsienyje sudaromų sutarčių procedūras, kad pirkimai vyktų greičiau ir paprasčiau, taip pat atsižvelgiant į kylančias prekių, paslaugų ir darbų kainas, siūloma Įstatymo projekto 28 straipsnyje keičiamo Įstatymo 86 straipsnio 7 dalyje nustatyti didesnę (15 000 Eur be pridėtinės vertės mokesčio) užsienyje sudaromų sutarčių vertės ribą, kuomet galima sutartis sudaryti žodžiu.

Dėl Įstatymo projekto 28 straipsnio 6 dalies ir Projekto 28 straipsnio 4 dalies. Praktikoje perkančiosios organizacijos susiduria su sunkumais, kuomet turi skelbti laimėjusį pasiūlymą, raštu sudarytą pirkimo sutartį, preliminarinę sutartį ir šių sutarčių pakeitimus, tačiau sistemingas tokios informacijos skelbimas yra „jautrus“ ir kelia iššūkių institucijų veiklai bei valstybės saugumui. Atsižvelgiant į tai bei siekiant aiškiai reglamentuoti galimybę neskelbti tam tikros

informacijos, Įstatymo projekto 28 straipsnio 6 dalyje keičiamo Įstatymo 86 straipsnio 9 dalyje (Projekto 28 straipsnio 4 dalyje keičiamo KS įstatymo 95 straipsnio 9 dalyje) siūloma aiškiai nustatyti, kad perkančioji organizacija gali neviešinti šio dalyje nurodytos informacijos, jeigu informacijai taikomi konfidencialios informacijos apsaugos reikalavimai.

Dėl Įstatymo projekto 29 straipsnio 2 dalies ir Projekto 27 straipsnio 2 dalies. Diskusijų su perkančiosiomis organizacijomis metu keltas klausimas dėl reikalavimų raštu sudaromai pirkimo sutarčiai, nes ne visais atvejais, pavyzdžiui, perkant lėktuvo bilietus, sutartis atitinka Įstatyme nustatytus reikalavimus. Tai ypač aktualu, kai sudaroma standartinė sutartis, kuri nėra keičiama pagal kiekvienos perkančiosios organizacijos poreikius. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekto 29 straipsnio 2 dalyje keičiamo Įstatymo 87 straipsnį (Projekto 27 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 95 straipsnį) siūloma papildyti nauja dalimi, kurioje būtų nustatyta galimybė netaikyti minėto straipsnio reikalavimų raštu sudaromai sutarčiai, kurios vertė yra mažesnė kaip 15 000 Eur (be pridėtinės vertės mokesčio) arba kai visiems prekių, paslaugų ar darbų gavėjams nustatomas vienodas sutarties turinys.

Dėl Įstatymo projekto 30 straipsnio ir Projekto 28 straipsnio. Esant sudėtingai geopolitinei situacijai pasaulyje, pirkimų vykdytojai ir tiekėjai susiduria su sunkumais vykdant sudarytas viešojo pirkimo sutartis. Pažymėtina, kad ženkliai pabrangus kai kurioms statybinėms medžiagoms, energijos ištekliams ir kitiems resursams, stringant tiekimo grandinėms ir vėluojant užsakytooms medžiagoms, vis dažniau perkančiosios organizacijos susiduria su poreikiu keisti viešojo pirkimo sutartis, visų pirma peržiūrint jose nurodytas kainas. Įstatymo 89 straipsnyje, kaip ir Direktyvoje 2014/24/ES, įtvirtinti atvejai, kada galima keisti pirkimo ar preliminarąją sutartį. Dvi Įstatymo 89 straipsnyje nustatytos sutarčių keitimo sąlygos (1 dalies 2 ir 3 punktuose) siejamos su bendra pirkimo sutarties pakeitimų verte, kuri negali viršyti 100 procentų pradinės sutarties vertės. Įvertinus tai, kad Direktyva 2014/24/ES tokio ribojimo nenumato, ekonominę situaciją, lemiančią spartų kainų didėjimą, bei siekiant sudaryti lankstesnes sąlygas keisti pirkimo sutartį, siūloma Įstatymo projekto 30 straipsnio 1 ir 2 dalyse keičiamo Įstatymo 89 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose (Projekto 28 straipsnio 1 ir 2 dalyse keičiamo KS įstatymo 97 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose) nustatyti tik atskiro pirkimo sutarties pakeitimo vertės ribą, t. y. kad pakeitimas negali viršyti 50 procentų pradinės pirkimo sutarties vertės, atsisakant šios nuostatos taikymo ribojimo dėl bendros pirkimo sutarties pakeitimų vertės.

Įvertinus Direktyvos 2014/24/ES nuostatas ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2022 m. vasario 3 d. sprendimą C461/20, kuriuo aiškinamos Direktyvos 2014/24/ES nuostatos dėl pirkimo sutarties šalies keitimo, kai mokumo problemų turinčio pradinio tiekėjo sudarytos pirkimo sutartys perduodamos vykdyti naujam tiekėjui bei siekiant sudaryti lankstesnes sąlygas perkančiajai organizacijai keisti pirkimo sutarties šalį, siūloma Įstatymo projekto 30 straipsnio 3 dalyje keičiamo Įstatymo 89 straipsnio 1 dalies 4 punkto b papunktyje (Projekto 28 straipsnio 3 dalyje keičiamo KS įstatymo 97 straipsnio 1 dalies 4 punkto b papunktyje) nustatyti galimybę keisti tiekėją, su kuriuo sudaryta pirkimo sutartis, kai dėl jo restruktūrizavimo, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatyme, jo teisės ar pareigos visos ar dalį jų perima kitas tiekėjas.

Dėl Įstatymo projekto 31 straipsnio ir Projekto 29 straipsnio. Susiklosčiusią praktiką, kad visas dėmesys skiriamas tinkamam pirkimo procedūrų atlikimui, o ne pirkimo rezultatui, didele dalimi lėmė itin smulkmeniška, griežta ir formali pirkimų priežiūros institucijų atliekama kontrolė. Dėl per griežto ir formalaus įstatymo nuostatų interpretavimo, nevertinant, kokią įtaką konstatuotas pažeidimas padarė pirkimo rezultatams, sudaromos sąlygos visą dėmesį skirti tik

tinkamam pirkimo procedūrų atlikimui. Tokia kontrolė grindžiama pagrindiniais principais (lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo, skaidrumo), tačiau tuomet nukrypstama nuo vieno iš esminių viešųjų pirkimų tikslų – racionaliai naudojant biudžeto lėšas įsigyti tai, ko reikia. Todėl labai svarbu, kad tiek priežiūrą atliekančios institucijos, tiek perkančiosios organizacijos gebėtų derinti viešiesiems pirkimams keliamus tikslus ir principus bei surastų tinkamą jų pusiausvyrą. Taip pat susiklosto situacijų, kai tas pačias teisės normas pirkimų priežiūrą atliekančios institucijos (Valstybės kontrolė, Viešųjų pirkimų tarnyba, Centrinė projektų valdymo agentūra, Aplinkos projektų valdymo agentūra, Europos socialinio fondo agentūra, Lietuvos verslo paramos agentūra ir kt.) aiškina skirtingai. Tai ne tik sunkina pirkimo proceso atlikimą, bet ir mažina pasitikėjimą institucijomis. Be to, perkančiosios organizacijos atsargiau žiūri į vertinamojo pobūdžio nuostatų taikymą, renkasi saugesnę pirkimų strategiją, prioritetą teikdamos šabloniškam pirkimo dokumentų parengimui, o ne išsamiai pirkimo objekto analizei ir aprašymui. Siekiant keisti minėtą praktiką, siūloma tikslinti Įstatymo projekto 31 straipsnyje keičiamo Įstatymo 92 straipsnio 3 dalį (Projekto 29 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 100 straipsnio 3 dalį) ir nustatyti, kad Europos Sąjungos ar atskirų valstybių finansinę paramą administruojantys ir (ar) audituojantys viešieji juridiniai asmenys, atlikdami pirkimų priežiūrą, priima sprendimus taip, kad jie neprieštarautų Viešųjų pirkimų tarnybos teikiamoms rekomendacijoms dėl įstatymo taikymo. Tokiu būdu būtų išvengiama skirtingo tų pačių teisės aktų nuostatų aiškinimo ir atitinkamų pasekmių sukėlimo perkančiosioms organizacijoms.

Siekiant užtikrinti vienodą viešųjų pirkimų praktikos formavimą, taip pat siūloma atsisakyti kitais įstatymais institucijoms suteiktų teisių atlikti viešųjų pirkimų priežiūrą ir tokią pareigą palikti tik Viešųjų pirkimų tarnybai. Atsižvelgiant į tai, tikslinamos Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo nuostatos, pagal kurias Centrinei projektų valdymo agentūrai suteiktos teisės atlikti viešųjų pirkimų priežiūrą.

Dėl Įstatymo projekto 32 straipsnio. Siekiant užtikrinti viešųjų pirkimų politiką formuojančios ir įgyvendinančios institucijos veiksmų vieningumą, sėkmingai įgyvendinti iškeltus tikslus viešųjų pirkimų srityje, Įstatymo projekte siūloma nustatyti pareigą Viešųjų pirkimų tarnybai strateginius veiklos planus derinti su už viešųjų pirkimų politikos formavimą atsakinga institucija. Pažymėtina, kad Viešųjų pirkimų tarnybos nepriklausomumas ir savarankiškumas priimti sprendimus dėl konkrečių pažeidimų būtų išlaikytas.

Dėl Įstatymo projekto 37 straipsnio ir Projekto 34 straipsnio. Siekiant supaprastinti pirkimų vykdymą, tikslinga atsisakyti reikalavimo perkančiajai organizacijai stabdyti pirkimo procedūras, kol bus išnagrinėta pateikta pretenzija, bet svarbu užtikrinti, kad nebūtų sudaroma sutartis, kol nesibaigia apskundimo terminai. Atitinkamai siūloma tikslinti Įstatymo projekto 37 straipsnyje keičiamo Įstatymo 103 straipsnio 2 dalį (Projekto 34 straipsnyje keičiamo KS įstatymo 109 straipsnio 2 dalį) nustatant reikalavimą perkančiajai organizacijai sudaryti pirkimo ar preliminarįją sutartį ne anksčiau kaip po 10 dienų nuo sprendimo išsiuntimo pretenziją pateikusiam tiekėjui dienos.

Dėl Įstatymo projekto 38 straipsnio ir Projekto 35 straipsnio. Perkančiosioms organizacijoms žalos įrodinėjimas viešuosiuose pirkimuose yra labai sudėtingas. Įstatymo projektu (Projektu) siūloma numatyti, kad jeigu yra nustatyta, jog viešajame pirkime buvo sudarytas draudžiamas susitarimas tarp konkurentų, kuriuo siekiama riboti konkurenciją, yra preziumuojama, kad pažeidimas sukėlė žalą, kurios dydis 10 procentų nuo sudarytoje pirkimo sutartyje nurodytų prekių, paslaugų, darbų, dėl kurių sudarytas toks susitarimas, vertės. Tokiu būdu perkančiosioms organizacijoms bus lengviau įrodinėti žalos dydį ir padidės tikimybė prisiteisti žalą. Siekiant skatinti perkančiąsias organizacijas ginti viešąjį interesą Įstatymo

projektu siūloma jas įpareigoti kreiptis į teismą dėl žalos atlyginimo, kai Konkurencijos taryba informuoja perkančiąją organizaciją apie priimtą nutarimą, kuris nebuvo apskustas teismui per numatytą apskundimo terminą, ar įsiteisėjus teismo sprendimui nustatoma, kad jų atliktuose viešuosiuose pirkimuose laimėtoju buvo pripažintas, pirkimo sutartį sudarė ir mokėjimai pagal ją buvo atlikti tiekėjui, kuris tame pirkime sudarė draudžiamų susitarimų, arba imtis kitų žalos atlyginimą reguliuojančių priemonių dėl žalos atlyginimo perkančiajai organizacijai (pavyzdžiui, mediacija, arbitražas, tiesioginis kreipimasis į tiekėją). Pažymėtina, kad toks įpareigojimas perkančiajai organizacijai nebūtų taikomas tuo atveju, jeigu tiekėjas savanoriškai sumokėjo arba įsipareigojo sumokėti kompensaciją už padarytą žalą. Padaugėjus ieškinių dėl žalos atlyginimo ir žalos priteisimo atvejų, galės būti atlyginama valstybės patirta žala. Taip pat tokiu būdu tiekėjai bus veiksmingiau atgrasomi nuo susitarimų sudarymo viešuosiuose pirkimuose, tad naujasis reguliavimas prisidės prie veiksmingos konkurencijos užtikrinimo. Siūloma 10 procentų žalos dydžio prezumpcija kartelių atvejais jau dabar galioja Latvijoje ir Vengrijoje. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) vadove dėl konkurencijos institucijų kuriamos naudos skaičiavimo nurodoma, kad, nesant papildomų duomenų, kartelių atvejais siūloma laikyti, kad dėl jų atsirandanti permoka siekia 10 procentų; tokį ar panašų (10-15 procentų) permokos dydį skaičiuodamos naudą taiko didžiausios pasaulio konkurencijos institucijos, įskaitant Europos Komisiją.

Dėl Projekto 2 straipsnio. Atsižvelgiant į praktikoje perkantiesiems subjektams kylančius klausimus bei Direktyvos 2014/25/ES 7 ir 9 straipsnių nuostatas, pagal kurias perkančiojo subjekto pirkimams skirtiems elektros energijos gamybai ir (arba) tiekimui taikomos minėtos direktyvos nuostatos, atitinkamai siūloma tikslinti Projekto 2 keičiamo KS įstatymo 6 straipsnį. Šiuo pakeitimu būtų aiškiau nurodyta, kad KS įstatymo nuostatos taikomos ne tik tuomet, kai pirkimas, skirtas elektros energijos gamybos ir tiekimo veiklos rūšims, bet ir kai jis skirtas kuriai nors vienai iš šių veiklos rūšių.

2023 m. sausio 1 d. įsigalios Įstatymo pakeitimai, kuriais nustatoma prievolė perkančiosios organizacijoms parengti ir patvirtinti planuojamų atlikti einamaisiais kalendoriniais metais mažos vertės pirkimų planus ir paskelbti planuojamų atlikti tokių pirkimų suvestinę. Pažymėtina, kad perkančiosios organizacijos atlieka daug smulkių pirkimų, kurie nėra suplanuoti, ir dėl to turi dažnai keisti paskelbtus pirkimų planus. Atsižvelgiant į perkančiosioms organizacijoms teksiančią administracinę naštą siūloma keisti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-327 2 ir 4 straipsnius ir atsisakyti minėtos pareigos perkančiosioms organizacijoms.

Nuo 2023 m. sausio 1 d. taip pat įsigalios viešųjų pirkimų centralizavimą reglamentuojančios nuostatos. Perkančiosioms organizacijoms besiruošiant šių nuostatų įgyvendinimui kyla neaiškumų dėl jų taikymo. Siekiant teisinio aiškumo, siūloma Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 2, 8, 17, 19, 22, 25, 27, 31, 35, 46, 51, 52, 55, 57, 58, 82, 86, 91, 92, 93, 94, 95, 96 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 82¹ straipsniu įstatymo Nr. XIV-545 16 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo NR. XIII-328 2, 29, 31, 34, 37, 39, 48, 49, 63, 66, 68, 90, 94, 99, 101, 102, 114 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 90¹ straipsniu įstatymo Nr. XIV-546 12 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo projektuose nustatyti, kad perkančiosioms organizacijoms, kurios atlieka centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas, turi būti taikoma pareiga prekes, paslaugas ar darbus įsigyti iš Vyriausybės sprendimu įsteigtos centrinės perkančiosios organizacijos centralizuotų pirkimų katalogo. Taip pat siūloma aiškiai nustatyti, kad

savivaldybių įmonių, akcinių bendrovių ir uždarytų akcinių bendrovių pirkimai nėra centralizuojami savivaldybės tarybos. Atkreiptinas dėmesys, kad šios įmonės pačios priima sprendimus dėl pirkimų centralizavimo.

Siekiant aiškesnio ir tikslesnio viešųjų pirkimų reglamentavimo Įstatymo projekte ir Projekte atliekami ir kiti techninio pobūdžio pakeitimai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymų projektus neigiamų pasekmių nenumatoma. Įstatymų projektų nuostatos sudarys lankstesnes, paprastesnes ir aiškesnes sąlygas vykdyti pirkimus, kas skatins tiekėjus aktyviau dalyvauti viešuosiuose pirkimuose. Išsamus poveikio vertinimas pateikiamas dokumente „Viešųjų pirkimų problematika ir sprendimų kryptys“.

Padaugėjus ieškinių dėl žalos atlyginimo ir žalos priteisimo atvejų, galės būti efektyviau atlyginama valstybės (mokesčių mokėtojų) patirta žala, tiekėjai bus veiksmingiau atgrasomi nuo susitarimų sudarymo viešuosiuose pirkimuose, tad naujas reguliavimas prisidės prie veiksmingos konkurencijos užtikrinimo.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti Įstatymų projektai įtakos kriminogeninei situacijai neturės. Įstatymų projektais nustatoma pareiga viešinti Komisijos narius turės teigiamą įtaką korupcijos mažinimui. Tokiu būdu bus galima identifikuoti galimas korupcijos rizikas bei tokia nuostata veiks prevenciškai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektų nuostatos paskatins smulkiojo ir vidutinio verslo dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose, nes, pavyzdžiui, pasiūlymų galiojimo užtikrinimas nebebus privalomas visais atvejais, tiekėjai nebebus šalinami iš pirkimo procedūrų dėl formalių pasiūlymuose padarytų klaidų, lankstesnės skelbiamų derybų vykdymo sąlygos skatins tiekėjus dalyvauti pirkimuose, aiškus informacijos gavimo terminas pirkimus vykdant per dinaminę pirkimų sistemą, sudarys galimybes lengviau paklausti perkančiosios organizacijos apie pirkimo sąlygas.

Priėmus Įstatymo projekte siūlomas nuostatas, perkančiosios organizacijos galės paprasčiau ir greičiau įsigyti prekes ir (ar) paslaugas iš konkretaus tiekėjo tam tikrais atvejais: mokslinių darbų vertinimo paslaugas, tiesiogiai iš leidėjų įsigyjant leidinius, aukšto meistriškumo sporto treniruočių stovyklų ir kitas paslaugas, kai paslaugų teikėją parenka pats renginio organizatorius, taip pat prekes ar paslaugas, skirtas socialinių paslaugų gavėjų savarankiškumui ugdyti, dalyvavimo parodose paslaugas, kai jos įsigyjamos iš parodos organizatoriaus pagal visiems paslaugų gavėjams taikomą vienodą paslaugų kainodarą. Pažymėtina, kad siūlomos naujos neskelbiamų derybų sąlygos yra labai ribojamos sąlygose nurodytų aplinkybių. Esant šioms aplinkybėms pirkimo kitu būdu praktiškai įvykdyti neįmanoma arba nėra tikslinga jį vykdyti, nes tiekėjas yra vienintelis. Pavyzdžiui, perkančiosios organizacijos susiduria su sunkumais, kai reikia įsigyti mokslinius ar kitus specifinius leidinius, nes leidėjai juos parduoda tik tiesiogiai savo elektroninėse parduotuvėse. Dažnu atveju tokiems tiekėjams leidinių pardavimas yra mažmeninė prekyba ir nėra pagrindinė veikla, o perkant per tarpininkus įsigyjama brangiau. Taigi toks tiekėjas nėra suinteresuotas rengti ir teikti pasiūlymą Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje Tuo tarpu, perkančioji organizacija eikvotų

žmogiškuosius ir finansinius išteklius bandydama imituoti pirkimą ir įsigyti reikiamą prekę. Kalbant apie prekes ar paslaugas, įsigyjamas tiesiogiai iš parodos ar stovyklos organizatoriaus, pažymėtina, kad perkančioji organizacija, nusprendus dalyvauti parodoje ar siųsti aukšto meistriškumo sportininkus į stovyklą, sutinka su organizatoriaus pateiktomis standartinėmis dalyvavimo sąlygomis. Tokiu atveju ji neturi galimybės rinktis kitus tiekėjus negu tie, kurie nurodyti dalyvavimo sąlygose, kurios nėra keičiamos. Įvertinus šias aplinkybes, nustatyta, kad esamas teisinis reguliavimas sukuria dirbtines kliūtis greitai ir efektyviai įsigyti prekes ir paslaugas aukščiau nurodytose situacijose. Situacijų analizė rodo, kad ir šiuo metu vykdomuose pirkimuose dalyvauja tik tie tiekėjai, kurie dalyvautų neskelbiamų pirkimų būdu vykdomuose pirkimuose. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad siūlomas teisinis reguliavimas nedarys poveikio konkurencijai rinkoje, neįtakos smulkaus ir vidutinio verslo subjektų pasitraukimo bei kainų, tačiau palengvins ir pagreitins pirkimų vykdymą bei sumažins administracinę naštą perkančiosioms organizacijoms.

Vertinant neskelbiamų derybų sąlygą, kuria siekiama leisti perkančiosioms organizacijoms, teikiančioms socialines paslaugas, įsigyti prekių ar paslaugų neskelbiamų derybų būdu, kai jos skirtos socialinių paslaugų gavėjų savarankiškumui ugdyti ir jų individualiems poreikiams tenkinti, galima teigti, siūlomu teisiniu reguliavimu iš dalies ribojama konkurencija viešuosiuose pirkimuose. Tačiau tai daroma pagrįstai ir tik tokia apimtimi, kokia yra būtina pasiekti nuostatos tikslus – sudaryti kuo geresnes sąlygas socialines paslaugas teikiančioms perkančiosioms organizacijoms formuoti savarankiško gyvenimo įgūdžius socialių problemų turintiems asmenims, mokyti įsigyti tam tikrų prekių (pavyzdžiui, rūbų) ar paslaugų. Manytina, kad labai svarbu tokių įstaigų globotiniams sudaryti kuo įprastesnes gyvenimiškas galimybes rinktis ir lyginti prekes, mokytis skaičiuoti ir lyginti kainas. Pažymėtina, kad ne visas prekes ir (ar) paslaugas, skirtas socialinių paslaugų gavėjams, bus galima įsigyti naudojantis šia neskelbiamų derybų sąlyga, o tik tas, kuriomis bus ugdomas savarankiškumas ir tenkinamas individualus poreikis. Šiuo metu vykdant pirkimus kitais įstatyme nustatytais būdais minėtą tikslą pasiekti labai sudėtinga. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad šios nuostatos socialinis tikslas yra svarbesnis nei ūkio subjektų verslo interesai.

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektų nuostatos neprieštarauja atitinkamoms Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo nuostatomis. Siūlomu teisiniu reglamentavimu neplanuojama rengti ar tvirtinti atskirų planavimo dokumentų, kurie neatitiktų Strateginio valdymo įstatymo apibrėžiamų planavimo dokumentų tipų. Įstatymo projekte nustatoma pareiga Viešųjų pirkimų tarnybai derinti strateginį veiklos planą su už viešųjų pirkimų politikos formavimą atsakinga institucija.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant Įstatymų projektais siūlomus pakeitimus įtraukti į teisinę sistemą, kartu teikiamas Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo NR. VIII-2032 9 straipsnio pakeitimo ir 9¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų

sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektų nuostatos atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų – kas ir kada juos turės priimti

Priėmus Įstatymų projektus, Viešųjų pirkimų tarnyba iki 2022 m. gruodžio 31 d. turės patikslinti ataskaitų teikimo tvarką, pagal kurią perkančioji organizacija ir perkantysis subjektas kartu su ataskaita turės pateikti informaciją apie Komisijos narius.

13. Kiek valstybės, savivaldybės biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Priėmus Įstatymų projektus, neigiamo ar teigiamo poveikio valstybės biudžetui nenumatoma.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymų projektus buvo analizuoti Europos Komisijos ir Viešųjų pirkimų tarnybos skelbiami duomenys apie viešuosius pirkimus, rengta viešojo konsultacija, kurios metu buvo organizuoti susitikimai ir diskusijos su savivaldybių, didžiųjų perkančiųjų organizacijų, mažesnių perkančiųjų organizacijų, asociacijų, finansinę paramą administruojančių institucijų, tiekėjų atstovais, taip pat skelbtos perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų apklausos.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas ir sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „viešasis pirkimas“, „viešojo pirkimo sutartis“, „pirkimas“, „pirkimo sutartis“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Įstatymai turėtų būti išversti į anglų kalbą.